

DR
TV-byen
2860 Søborg

København den 13. februar 2006

Radio- og tv-nævnets genoptagelse af sagen om skjult reklame for Politikens "At Tænke Sig" i Deadline på DR 2

Radio- og tv-nævnet traf den 13. januar 2006 afgørelse om, at der forelå skjult reklame i indslaget "At Tænke Sig" (ATS) sendt den 23. december 2004 kl. 22.30 på DR 2.

DR har ved brev af 19. januar 2006 anmodet Radio- og tv-nævnet om at genoptage sagen, idet DR finder afgørelsen "problematisk og vidtrækkende". Endvidere fremkommer DR med nye oplysninger, som stationen finder, bør danne grundlag for en fornyet vurdering af sagen.

Nævnets afgørelse af 13. januar 2006

I Deadline udsendt på DR2 den 23. december 2004 klokken 22.30 blev bragt et nyhedsindslag om bogen ATS. I indslaget, der varede ca. 8 minutter, blev bogen præsenteret som en mulig mandelgave. Herefter blev vist et kort udsnit fra statsminister Anders Fogh Rasmussens tale i forbindelse med ATS' 70 års jubilæum den 11. marts 2002. I indslaget blev journalisterne Ole Rasmussen og Gorm Vølver interviewet om deres arbejde med satirespalten, ligesom de læste op fra 'ATS 2004' i rollen som henholdsvis Erling Brokkendorf og Elvira Mortensen.

Indslaget med statsministeren blev kort afbrudt af et blåt "skilt", der fyldte hele skærmen. På skiltet var der en roterende hvid cirkel, hvori teksten ATS var skrevet med store hvide bogstaver. Billedet fremstod ikke som en del af baggrundstæppet i lokalet, hvori statsministeren talte.

Da visningen af "skiltet" forekom umotiveret og unødvendig i den konkrete redaktionelle sammenhæng, traf Radio- og tv-nævnet afgørelse om, at der var tale om skjult reklame. Radio- og tv-nævnet fandt endvidere ud fra en

Mediesekretariatet

Vognmagergade 10, 1.
1120 København K

Telefon 3318 6868
Telefax 3318 6869

rtv@mediesekretariatet.dk
www.mediesekretariatet.dk

CVR nr. 11 88 46 52

Bank: Jyske Bank
Reg.nr. 8109
Konto nr. 1002 295

samlet vurdering, at præsentationen af ATS i øvrigt var naturlig og berettiget i forhold til udsendelsens redaktionelle indhold og dermed lå inden for grænsen for almindelig forbrugerinformation.

DRs anmodning om genoptagelse

DR har i brev af 19. januar 2006 anført følgende:

“DR har den modtaget nævnets afgørelse dateret 13. januar 2006 i ovenstående klagesag. Vi har med tilfredshed noteret os, at nævnet på en række punkter afviser klagen og således ikke finder, at DR har gjort sig skyldig i skjult reklame.

Nævnet er imidlertid nået frem til, at DR overtræder Radio- og fjernsynslovens bestemmelse om skjult reklame på et enkelt punkt i forbindelse med visningen af et arkivklip fra “At Tænke sig” redaktionens 70 års jubilæum i Deadline-udsendelsen.

....

Det forekommer DR at være så problematisk og vidtrækkende en afgørelse, at vi hermed skal anmode nævnet om at genoptage behandlingen af sagen.

I DRs første høringssvar havde vi helt enkelt ikke fantasi til at forestille os, at nævnet ville finde problemer i et ganske almindeligt, kort reportageindslag fra jubilæumsfesten hos ATS første gang bragt i TV AVISEN den 11. marts 2002.

I forbindelse med ATS-festen holdt statsminister Anders Fogh Rasmussen en meget kort humoristisk tale foran et lærred, hvorpå der blev vist en meget markant kolbøtte grafik.

Der var tale om en grafik holdt i Venstres farver - men i stedet for et stort V tegnet i hvidt laserlys på en blå baggrund, stod der ATS med hvidebogstaver på Venstre blå baggrund inden i en hvid ring. Grafikken og opstillingen var en satire over grafikken i forbindelse med Venstres valgsejr – om end uden det effektfulde laserlys, som indgik i Venstres grafik. Grafikken ses lidt flimrende i baggrunden under det uddrag TV AVISEN bragte fra Anders Fogh Rasmussens tale. For at seerne også kan få fornøjelse af satiren i kolbøtte-grafikken og logoet med ATS-bogstaverne i stedet for det store

V, så zoomer fotografen ganske kort ind på baggrunden og de tre bogstaver.

Der er altså tale om reportagebilleder fra en virkelig situation og ikke om indklippede billeder i TV AVISEN og dermed heller ikke i det arkivklip fra samme begivenhed, som anvendes i Deadline den 23. december 2004.

For at der skal foreligge skjult reklame, så skal fremhævelsen af en vare eller tjenesteydelse være tilsigtet i reklameøjemed fra DRs side, og der er tale omskærpene omstændigheder, hvis der er tale om vederlag i den forbindelse.

Som der meget klart fremgår af ovenstående, så har det anvendte klip fra ATS jubilæumsfesten intet med reklame at gøre – endsige reklamering mod vederlag. Det er et satirisk indslag bragt under Statsministerens tale til netop ATS-redaktionen, som på helt almindelige reportagevis bringes videre til nyhedsseerne først i TV avisen i 2002 og senere i arkiv-klip i Deadline i 2004.

Efter det kritiserede indslag således er blevet nærmere belyst og baggrunden forklaret, skal DR anmode om, at nævnet genoptager behandlingen af sagen i dette nye lys.

DR skal endvidere gøre nævnet opmærksom på, at skulle nævnet vælge ikke at omgøre kritik, så vil en afgørelse som den første fremsendte have omfattende konsekvenser for DRs og andre tv-stationers muligheder for på helt normal journalistisk vis i reportagebilleder at gengive satire og vise den virkelighed fra et pressemøde, en fest eller en jubilæumsreception, som vi går ud fra rene nyhedsvurderinger mener, det er rigtigt at viderebringe til seerne.

Skulle nævnet havde behov for yderligere oplysninger til sagen, så er vi naturligvis til rådighed”

Nævnets vurdering

Som ovenfor nævnt har DR i brev af 19. januar 2006 anført følgende:

” I forbindelse med ATS-festen holdt statsminister Anders Fogh Rasmussen en meget kort humoristisk tale foran et lærred, hvorpå der blev vist en meget markant kolbøtte grafik. Der var tale om en grafik holdt i Venstres

farver – men i stedet for et stort V i hvidt laserlys på en blå baggrund, stod der ATS med hvide bogstaver på Venstre blå baggrund inden i en hvid ring.

...

Grafikken ses lidt flimrende i baggrunden under det uddrag TV AVISEN bragte fra Anders Fogh Rasmussens tale. For at seerne også kan få fornøjelse at satiren i kolbøtte-grafikken og logoet med ATS-bogstaverne i stedet for det store V, så zoomer fotografen ganske kort ind på baggrunden og de tre bogstaver. Der er altså tale om reportagebilleder fra en virkelig situation og ikke om indklippede billeder....”

Radio- og tv-nævnet har endnu en gang gennemset den af DR fremsendte vhs-kopi. Heraf fremgår det, at baggrundstæppet, foran hvilket statsministeren holder sin tale, har en svag lyseblå farvenuance på grænsen til det hvide. På baggrundstæppet kan der kun vanskeligt anes en utydelig bevægelig grafik. Grafikken med den tydelige blå baggrund, hvor der står ATS med hvide bogstaver i en hvid ring forekommer imidlertid, som et klip, der fylder hele skærbilledet (der er redigeret ind) og ikke som en ind- og udzoomning på en grafik, der er i lokalet.

Reklamer skal klart kunne identificeres som sådanne således, at de i indhold og præsentation adskiller sig fra ordinære programmer jf. § 72 i radio- og fjernsynsloven og § 3, stk. 1, i reklamebekendtgørelsen. Reklamer i fjernsyn må kun sendes i blokke, som skal placeres mellem programmerne, jf. reklamebekendtgørelsens § 4, stk. 1, 1. pkt. og radio- og fjernsynslovens § 73, stk. 1, 1. pkt.

Tv-reklamer, der udsendes i strid med reglerne, er såkaldt skjult reklame.

Ifølge direktiv 89/552 EØF, artikel 1 d, er definitionen på skjult reklame:

”mundtlig eller visuel fremhævelse af varer eller tjenesteydelser eller af en vareproducents eller en tjenesteydelsesleverandørs navn, varemærke eller aktiviteter i programmer, når fremhævelsen er tilsigtet fra tv-radiospredningsorganets side i reklame-øjemed og vil kunne vildlede offentligheden med hensyn til arten af denne fremhævelse. En fremhævelse anses navnlig for at være tilsigtet, når den foretages mod vederlag eller lignende betaling.”

Der er altså tre kumulative betingelser, der skal være opfyldt: Fremhævelsen skal være tilsigtet fra tv-radiospredningsorganets side, den skal være i

reklame-øjemed og den vil kunne vildlede offentligheden med hensyn til arten af denne fremhævelse.

Da skjult reklame er tilsigtet, kan det i praksis være ret vanskeligt at skelne mellem skjult reklame og lovlige henvisninger til varer m.v. Kommissionen har derfor i sin fortolkningsmeddelelse om visse aspekter ved bestemmelserne i direktivet om "Fjernsyn uden grænser" i forbindelse med tv-reklamer (2004/c 102/02), bestemt, at det er berettiget at anvende kriteriet "uberettiget fremhævelse" af varer eller en virksomheds varemærke eller navn m.v. Det urimelige kan bl.a. ligge i, at den pågældende vare fremhæves på en særlig måde. I den forbindelse skal der tages hensyn til det redaktionelle indhold i udsendelser, disse elementer indsættes i. Hvis en vare fx fremhæves uden berettigelse i forhold til udsendelsens redaktionelle indhold eller på grund af en påvirkning, som det redaktionelle indhold er blevet udsat for i kommercielt øjemed, tyder det på, at der foreligger skjult reklame."

Det er af betydning for Radio- og tv-nævnets vurdering af, at der er tale om et klip der forekommer uafhængig af bagtæppets "scenografi", herunder at grafikken med roterende hvide ATS bogstaver i en cirkel fremstår i teknisk god kvalitet. Klippet fremstår således ikke som en direkte optagelse af en bagvedliggende video, power point eller lignende.

Ud fra en samlet vurdering finder Radio- og tv-nævnet derfor, at klippet med ATS har karakter af reklame, og at der derfor er sket en uberettiget fremhævelse.

Nævnet kan ikke afvise, at vurderingen havde været en anden, såfremt der havde været zoomet ind på den af DR nævnte baggrundsgrafik, således at seeren tydeligt kunne se, at grafikken blev vist på et lærred, foran hvilket statsministeren holdt sin tale.

Radio- og tv-nævnet skal understrege, at DR lovligt i fremtiden kan lave reportager fra begivenheder, hvori der indgår faste baggrundsbilleder m.v., så længe en eventuel fremhævelse har en berettigelse i forhold til udsendelsens redaktionelle indhold. I den forbindelse kan der lægges vægt på momenter såsom satire og humor, der efter omstændighederne kan virke lempende.

På baggrund af ovenstående træffer Radio- og tv-nævnet følgende

AFGØRELSE:

De nye oplysninger fra DR medfører ikke, at Nævnet ændrer sin afgørelse af 13. januar 2006, om at der var tale om skjult reklame for "ATS" i Deadline den 23. december 2004 kl. 22.30.

Christian Scherfig
formand

/Christina Sigvardt
nævnsssekretær